

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Станіслав Кравченко

Голова Касаційного кримінального суду
у складі Верховного Суду
(м. Київ, Україна)
kravchenko@supreme.court.gov.ua

УДК 343.36

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВА ТА ІНТЕРЕСИ ПІДОЗРЮВАНОВОГО, ОБВИНУВАЧЕНОГО

АНОТАЦІЯ. У статті досліджується зміст загальних об'єктивних і суб'єктивних ознак злочинів, що посягають на процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого.

Метою статті є здійснення загальної характеристики злочинів, передбачених статтями 371–375 Кримінального кодексу України (КК України), а також виявлення тих ознак, які дають змогу виокремити відповідні посягання серед інших злочинів проти правосуддя та об'єднати їх в одну групу.

Встановлено, що склади злочинів, передбачених ч. 2 ст. 371, статтями 372, 374 КК України, побудовані законодавцем із використанням типової юридичної конструкції, яка включає: а) об'єкт злочину – процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого; б) об'єктивну сторону – порушення (недотримання) закріплених у законодавстві процесуальних прав та інтересів підозрюваного, обвинуваченого; в) суб'єкт – службові особи органів, які здійснюють досудове розслідування, оперативно-розшукову діяльність, або судді; г) суб'єктивна сторона – вина у формі прямого умислу. При цьому окремі ознаки юридичних складів злочинів за ч. 1 ст. 371, ст. 374 КК України повною мірою не відповідають визначеній конструкції, оскільки передбачені процесуальним законом права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого для складів відповідних злочинів відіграють роль факультативного об'єкта кримінально-правової охорони.

Визнається, що специфічні ознаки злочину відповідно до ст. 375 КК України очевидно виходять за межі наведеної юридичної конструкції: постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови можливе не лише у кримінальному, а й у всіх інших різновидах судового провадження, і, відповідно, заподіює або може заподіяти шкоду процесуальним правам та інтересам не тільки підозрюваного, обвинуваченого, а й інших учасників судово-

© Станіслав Кравченко, 2018

Станіслав Кравченко

го провадження. Водночас злочин за ст. 375 КК України, у разі його вчинення у межах кримінального провадження, може посягати на процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого, з урахуванням чого відповідні цінності повинні визнаватися для цього злочину факультативним об'єктом кримінально-правової охорони. Отже, у наукових цілях дослідження злочину згідно зі ст. 375 КК України доцільно не відокремлювати від аналізу ознак інших посягань на процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого.

Ключові слова: кримінальне право; злочини проти правосуддя; загальна характеристика групи злочинів; процесуальні права; законні інтереси підозрюваного та обвинуваченого.

Відповідно до положень ст. 3 Конституції України¹ права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав та свобод людини є головним обов'язком держави. Особливої уваги заслуговує питання забезпечення прав і свобод людини у кримінальному провадженні, оскільки особа, залучена до сфери дії кримінальної юстиції, з огляду на цей факт перебуває в уразливому стані. Держава повинна гарантувати захищеність прав і законних інтересів будь-якої особи від незаконного, необґрунтованого обвинувачення, засудження, обмеження її прав та свобод.

Реформа кримінальної юстиції в Україні, а також прагнення нашої держави до євроінтеграції передбачають узгодження вітчизняного законодавства, зокрема й у частині закріплення прав учасників кримінального провадження, з міжнародними демократичними стандартами. Такі стандарти закладені Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, Декларацією основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою і враховані при реформуванні вітчизняного кримінального процесуального законодавства. У Кримінальному кодексі України (далі – КК України)² встановлено відповідальність за посягання на процесуальні права та свободи підозрюваного, обвинуваченого з боку осіб, які беруть участь у здійсненні досудового розслідування, оперативно-розшукової діяльності або здійснення правосуддя (статті 371–375 КК України).

Метою дослідження є загальна характеристика злочинів, передбачених статтями 371–375 КК України, а також виявлення тих ознак, які дають

www.pravoua.com.ua

¹ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.12.2018).

² Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 03.12.2018).

змогу виокремити відповідні посягання серед інших злочинів проти правосуддя та об'єднати їх в одну групу.

Кримінально-правову характеристику злочинів, передбачених статтями 371–375 КК України³, здійснюємо на підставі так званої “базової” конструкції юридичного складу злочину, який включає: об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт і суб'єктивну сторону. Проаналізувавши наукову літературу, можемо стверджувати, що у вчених немає єдності ні щодо змісту цього поняття, ні щодо структури.

Зокрема, С. Шапченко вважає, що за своєю сутністю склад злочину є словесною інформаційною (інформаційно-оціночною) моделлю злочину певного виду або окремого його різновиду⁴. Дослідження та розв'язання загальних проблем складу злочину не є предметом нашого дослідження, а тому лише зазначимо, що такі питання в теорії вирішуються неоднозначно. Водночас загально визнаним у доктрині кримінального права є те, що склад злочину включає обов'язково такі чотири складові: об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт і суб'єктивну сторону. При цьому вони характеризуються певними елементами (ознаками), які відображені у тексті статті Особливої частини КК України.

Варто зазначити, що групу злочинів, передбачених статтями 371–375 КК України, якщо вчені і виокремлювали серед інших злочинів проти правосуддя, це здійснювалося на підставі суб'єкта злочину, тому у науковій літературі відсутні дослідження, присвячені визначенню видового об'єкта групи злочинів, передбачених вказаними статтями. Що стосується бачення безпосереднього об'єкта для окремих злочинів, що входять до цієї групи, то переважна більшість науковців називають такими нормальну діяльність правоохоронних органів та суду зі здійснення правосуддя у широкому розумінні. Крім того, у юридичних складах злочинів, передбачених у статтях 371–373 КК України, виділяються основний та додатковий об'єкти злочинів, при цьому як додатковий об'єкт злочинів називають здоров'я, волю, честь і гідність особи.

Формулюючи власну позицію щодо об'єкта злочинів, передбачених у статтях 371–375 КК України, будемо спиратися на так звану “ціннісну” концепцію об'єкта злочину (оскільки вона розроблена в Україні відомим дослідником Є. Фесенком⁵); у межах цієї теорії визначена така конструкція об'єкта злочину: 1) потерпілі; 2) інтереси та права потерпілих; 3) соціальні зв'язки.

³ Кримінальний кодекс України (н 2).

⁴ С. Шапченко, “Склад злочину як кримінально-правовий феномен: сутність та основні форми існування” [2009] 1(14) Вісник Академії адвокатури України 240-3.

⁵ Є. Фесенко, *Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони* (Атіка 2004) 85.

Станіслав Кравченко

Отже, одним із елементів (компонентів) об'єкта злочину, за Є. Фесенком, є потерпілі від злочину. Проаналізуємо, хто є потерпілими у посяганнях, передбачених у статтях 371–375 КК України. Щодо потерпілого від злочину, передбаченого ст. 371 КК України⁶ (завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою) слід зазначити, що відповідно до положень ч. 2 ст. 183 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)⁷ тримання під вартою може застосовувалися лише до особи, яка набула статусу підозрюваного, обвинуваченого, а також:

<...> до особи, яку розшукують компетентні органи іноземної держави за кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким може бути вирішено питання про видачу особи (екстрадицію) такій державі для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку, в порядку і на підставах, передбачених розділом IX цього Кодексу або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України⁸.

Відповідно до чинного законодавства можна виділити два різновиди затримання особи. Перший різновид – це затримання особи у кримінальному провадженні як захід забезпечення, яке здійснюється в чітко встановлених КПК України випадках та за особливою процедурою. Другий – адміністративне затримання, яке проводиться у виняткових випадках, прямо передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП)⁹.

Щодо приводу зазначимо таке: чинне законодавство передбачає застосування приводу як заходу процесуального примусу:

– у цивільному процесі – “Привід свідка”, ч. 1 ст. 144, ст. 147 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України)¹⁰. Крім того, ст. 438 ЦПК України регламентує порядок оголошення розшуку боржника або дитини, привід боржника. Так, згідно з ч. 1 ст. 438 ЦПК України розшук боржника або дитини, привід боржника оголошуються за місцем виконання рішення або за останнім відомим місцем проживання (перебування) боржника або дитини чи місцезнаходженням їхнього майна, або за місцем проживання (перебування) стягувача. При цьому відповідно до ч. 2 цієї статті суд має право витребувати від виконавця всі

www.pravoua.com.ua

⁶ Кримінальний кодекс України (н 2).

⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 03.12.2018).

⁸ Там само.

⁹ Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 03.12.2018).

¹⁰ Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 03.12.2018).

необхідні документи для вирішення питання про оголошення розшуку. Суд розглядає подання виконавця протягом десяти днів (ч. 3 ст. 438 ЦПК України);

– в адміністративному процесі – ст. 145 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України)¹¹, також згідно з ч. 1 ст. 148 КАС України до належно викликаної особи, особисту участь якої визнано судом обов'язковою, свідка, які без поважних причин не прибули у судові засідання або не повідомили причини неприбуття, може бути застосовано привід до суду через органи Національної поліції з відшкодуванням у дохід держави витрат на його здійснення;

– при розгляді справ про адміністративне правопорушення – згідно з положеннями ч. 2 ст. 268 КУпАП¹² при розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 44, статтями 51, 146, 160, 172⁴–172⁹, 173, 173², ч. 3 ст. 178, статтями 185, 185¹, статтями 185⁷, 187 цього Кодексу, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою. У разі ухилення від явки на виклик органу внутрішніх справ або судді районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду цю особу може бути органом внутрішніх справ (Національною поліцією) піддано приводу;

– у кримінальному провадженні – згідно з вимогами ст. 140 КПК України¹³ такий захід забезпечення кримінального провадження, як привід, може бути застосований лише до підозрюваного, обвинуваченого або свідка. Тобто до інших осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні в іншому процесуальному статусі, не може бути застосований привід. Зауважимо, що лише Господарський процесуальний кодекс України не передбачає такого заходу процесуального примусу, як привід.

Отже, ми констатуємо, що потерпілим від складів злочину, передбаченого ст. 371 КК України¹⁴, може бути підозрюваний, обвинувачений, а також особа, яку розшукують компетентні органи іноземної держави за кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким може бути вирішено питання про видачу особи (екстрадицію) такий державі для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку, особа, затримана в порядку КУпАП, а також свідок.

У диспозиції ч. 1 ст. 372 КК України (притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності) потерпілий характеризується формулюванням: “завідомо невинний”, при цьому сам зміст норми дає змогу зробити висновок про процесуальний статус такої особи. Відповідно

¹¹ Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 03.12.2018).

¹² Кодекс України про адміністративні правопорушення (н 6).

¹³ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 7).

¹⁴ Кримінальний кодекс України (н 2).

Станіслав Кравченко

до п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК України притягнення до кримінальної відповідальності – це стадія кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Отже, за змістом ст. 372 КК України потерпілим від цього злочину є особа, яка має процесуальний статус підозрюваного у кримінальному провадженні.

У статті 373 КК України, якою передбачено кримінальну відповідальність за примушування давати показання, потерпілим від злочину може бути: підозрюваний, свідок та експерт, тобто особи, які відповідно до положень КПК України можуть бути допитані у кримінальному провадженні під час дізнання (п. 4 ч. 1 ст. 3 КПК України) або досудового слідства (п. 6 ч. 1 ст. 3 КПК України). Зауважимо, що обвинувачений не може бути потерпілим від цього злочину, оскільки згідно з ч. 2 ст. 42 КПК України ним визнається лише особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в порядку, передбаченому ст. 291 КПК України. Крім того, не можуть бути потерпілими від цього злочину й інші особи, які беруть участь у кримінальному провадженні, зокрема, захисник, спеціаліст, перекладач, понятий, цивільний відповідач та цивільний позивач, оскільки КПК України не передбачає їх допиту на стадії досудового розслідування кримінального провадження.

Диспозиція ч. 1 ст. 374 КК України (порушення права на захист) прямо визначає можливого потерпілого від такого посягання – це підозрюваний та обвинувачений.

Зауважимо, що більшість науковців не розглядають питання про потерпілого у злочині, передбаченого ст. 375 КК України, оскільки вважають, що потерпілий від злочину не є обов'язковим елементом (ознакою) юридичного складу злочину за цією статтею. Водночас, на нашу думку, потерпілим від злочину, передбаченого ст. 375 КК України, може бути будь-яка особа, щодо якої виноситься / якої стосується завідомо неправосудне рішення (учасник судового процесу), зокрема й у кримінальному провадженні, а саме обвинувачений. Оскільки судові рішення завжди врегульовує питання між сторонами справи (провадження), а тому потерпілим може бути не лише фізична, а й юридична особа. Крім того, вважаємо, що потерпілим від злочину може бути і держава.

З огляду на викладене, спільним у більшості аналізованих складів злочинів є те, що всі вони включають потерпілого від злочину як обов'язкову ознаку складу злочину і ним може бути, зокрема, й підозрюваний або обвинувачений, процесуальні права та інтереси яких порушуються. Виняток становить лише ст. 375 КК України¹⁵, у якій потерпілий від зло-

¹⁵ Кримінальний кодекс України (н 2).

чину хоч і не є обов'язковим елементом (ознакою), який характеризує об'єкт злочину, але може ним бути (факультативний елемент (ознака)). Тобто склади злочинів, передбачені статтями 371–375 КК України, містять таку конститутивну ознаку, як потерпілий від злочину.

Враховуючи структуру об'єкта злочину на підставі ціннісної концепції, наступним компонентом об'єкта злочину слід розглянути права та інтереси. Зауважимо, що змістовна характеристика процесуальних прав та інтересів підозрюваного й обвинуваченого неодноразово здійснювалася у працях учених-криміналістів – В. Гончаренка, О. Кучинської, М. Погорецького, Н. Сизої, М. Шепітька, В. Шибіки, М. Шумила, О. Яновської та інших, а тому ми не будемо зупинятися на відповідному аспекті в межах цієї публікації. Лише наголосимо, що відповідні права та законні інтереси є другим компонентом об'єкта злочину відповідно до статей 371–375 КК України.

Щодо соціальних зв'язків як характеристики об'єкта злочину за основу візьмемо доктринальне визначення, яке надає Є. Фесенко. Вчений вважає, що соціальними зв'язками є суспільно корисні взаємозв'язки або взаємодії учасників суспільних відносин. Автор зазначає, що взаємозв'язок учасників суспільних відносин – це обопільно усвідомлений суб'єктами фактичний стан відносин між ними, за якого вони можуть вчинювати певні дії, що торкаються їхніх інтересів чи інтересів третьої сторони, або утримуватися від певних дій, а взаємодія – активна поведінка учасників суспільних відносин, спрямована на певні зміни у сфері інтересів цих суб'єктів чи третьої сторони або на недопущення таких змін¹⁶. Досліджуючи соціальний зв'язок, який є об'єктом кримінально-правової охорони процесуальних прав підозрюваного, обвинуваченого, слід зазначити, що він, як і будь-який інший соціальний зв'язок, є двостороннім, виникає в офіційному процесі, зокрема й у кримінальному провадженні. Згідно з положеннями п. 10 ч. 1 ст. 3 КПК України 'кримінальне провадження – це досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність'¹⁷. Відповідно до п. 19 ч. 1 ст. 3 КПК України:

Сторони кримінального провадження – з боку обвинувачення: слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених цим Кодексом; з боку захисту: підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або

¹⁶ Фесенко (н 2) 64-6.

¹⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 7).

Станіслав Кравченко

вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники¹⁸.

Соціальний зв'язок полягає у тому, що підозрюваний, обвинувачений наділений правами. Крім того, чинне законодавство встановлює презумпцію непорушення іншими учасниками кримінального провадження, зокрема стороною обвинувачення, прав підозрюваного чи обвинуваченого.

Тобто особа перебуває у певному стані, і цей стан передбачає наявність у неї прав, які регламентовано процесуальним законодавством. І перебування у такому стані притаманне кожній особі протягом здійснення кримінального провадження щодо неї; законодавство встановлює певні права для особи, які не може бути обмежено чи призупинено з будь-яких підстав. При цьому соціальний зв'язок передбачає, що не заборонена законом поведінка інших учасників кримінального провадження (держави в особі уповноважених органів), за винятком тієї, яка посягає на право.

З урахуванням викладеного вище, можна стверджувати, що об'єктом злочинів, передбачених ч. 2 ст. 371, статтями 373, 374 КК України¹⁹, є встановлений законодавством порядок здійснення правосуддя в частині забезпечення прав підозрюваного або обвинуваченого. Ми пропонуємо називати таку групу злочинами, що посягають на процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого. Зміст безпосереднього об'єкта злочинів за ч. 1 ст. 371, статтями 373 та 375 КК України є ширшим. Водночас, наприклад, злочин за ст. 375 КК України, у разі його вчинення у межах кримінального провадження, *може* посягати на процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого, з урахуванням чого відповідні цінності повинні визнаватися для цього злочину факультативним об'єктом кримінально-правової охорони. Отже, у наукових цілях дослідження злочину за ст. 375 КК України доцільно не відокремлювати від аналізу ознак інших посягань на процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого. Аналогічні висновки можуть бути зроблені і щодо інших посягань.

З об'єктивної сторони злочини, передбачені ч. 2 ст. 371, статтями 372, 374 КК України полягають у порушенні (недотриманні) закріплених у законодавстві конкретних процесуальних прав та інтересів підозрюваного, обвинуваченого. Наприклад, таке порушення за ст. 374 КК України – це недопущення чи ненадання своєчасно захисника, а також інше грубе порушення права підозрюваного, обвинуваченого на захист. Що стосується злочинів за ч. 1 ст. 371, статтями 373 та 375 КК

¹⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 7).

¹⁹ Кримінальний кодекс України (н 2).

України, то зміст діяння у них, так само, як і зміст об'єкта посягання, є ширшим. Водночас діяння за цими статтями можуть передбачати порушення закріплених у законодавстві конкретних процесуальних прав та інтересів підозрюваного, обвинуваченого; наприклад, при ухваленні суддею завідомо неправосудного вироку порушується право обвинуваченого на справедливий суд.

Суб'єктивна сторона злочинів відповідно до статей 371–375 КК України передбачає вину у формі прямого умислу, при цьому до інтелектуального моменту умислу входить усвідомлення винним специфічних ознак потерпілого від злочину. Суб'єкт, згідно зі статтями 371–375 КК України, лише спеціальний: службові особи органів, які здійснюють досудове розслідування, оперативно-розшукову діяльність або судді.

Висновки. Юридичні склади злочинів, передбачені ч. 2 ст. 371, статтями 372, 374 КК України, побудовані законодавцем із використанням типової юридичної конструкції, яка включає: а) об'єкт злочину – процесуальні права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого; б) об'єктивну сторону – порушення (недотримання) закріплених у законодавстві процесуальних прав та інтересів підозрюваного, обвинуваченого; в) суб'єкт – службові особи органів, які здійснюють досудове розслідування, оперативно-розшукову діяльність, або судді; г) суб'єктивну сторону – вина у формі прямого умислу. Окремі ознаки юридичних складів злочинів згідно з ч. 1 ст. 371, статтями 374, 375 КК України повною мірою не відповідають визначеній конструкції. Передбачені процесуальним законом права та інтереси підозрюваного, обвинуваченого для складів відповідних злочинів відіграють роль факультативного об'єкта кримінально-правової охорони.

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Code of Administrative Court Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 6 lypnia 2005 r. № 2747-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (accessed: 03.12.2018) (in Ukrainian).
2. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine for Administrative Offences]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 7 grudnia 1984 r. № 8073-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (accessed: 03.12.2018) (in Ukrainian).

Станіслав Кравченко

4. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 28 chervnia 1996 r. № 254к/96-VR. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (accessed: 03.12.2018) (in Ukrainian).
5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 5 kvitnia 2001 r. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (accessed 03.12.2018) (in Ukrainian).
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Code of Criminal Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 13 kvitnia 2012 r. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (accessed: 03.12.2018) (in Ukrainian).
7. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Code of Civil Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 18 bereznia 2004 r. № 1618-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (accessed: 03.12.2018) (in Ukrainian).

Bibliography

Authored book

8. Fesenko Ye, *Zlochyny proty zdorov'ia naselennia ta systemy zakhodiv z yoho okhorony* [Crimes against Public Health and the Systems of Action for Its Protection] (Atika 2004) (in Ukrainian).

Journal articles

9. Shapchenko S, 'Sklad zlochnu yak kryminalno-pravovyi fenomen: sutnist ta osnovni formy isnuvannia' ['Corpus Delicti as a Criminal Law Phenomenon: the Essence and Basic Forms of Existence'] [2009] 1(14) Visnyk Akademii advokatury Ukrainy 240-3 (in Ukrainian).

Stanislav Kravchenko

GENERAL CHARACTERISTICS OF THE CRIMES ENCROACHING ON THE PROCEDURAL RIGHTS AND INTERESTS OF THE SUSPECT, THE ACCUSED

ABSTRACT. The article investigates the essence of the general objective and subjective signs of crimes which encroach on the procedural rights and interests of the suspect, the accused.

The purpose of the article is to give the general characteristics of the crimes referred to in Articles 371–375 of the Criminal Code of Ukraine (CC of Ukraine), and also to identify the features allowing to discern the encroachments concerned among other crimes against justice and to classify them into one group.

The author has established that the legislator formulated the corpus delicti of the crimes referred to in Part 2 of Article 371, Articles 372, 374 of Ukraine's CC by using a standard legal framework which includes: a) object of a crime – procedural rights and interests of the suspect, the accused; b) objective part – violation of (non-compliance with) procedural rights and interests of the suspect, the accused enshrined in the legislation; c) subject – officials of the bodies which conduct pre-trial investigation, operational search activities, or judges; d) subjective part - guilt in the form of a direct intent. However, some features of corpus delicti of the crimes under Part 1 of Article 371, Article 374 of Ukraine's

CC are not fully consistent with the above-mentioned framework, since in the context of corpus delicti of the crimes concerned, the rights and interests of the suspect, the accused, as provided for by the procedural law, take the part of an optional object of protection under criminal law.

It is recognized that the specific signs of the crime under Art. 375 of Ukraine's CC obviously go beyond the legal framework mentioned above: a knowingly wrongful sentence, decision, ruling or resolution may be passed by a judge (judges) not only in criminal proceedings but in the court proceedings of any other type and, accordingly, it causes or may cause harm to the procedural rights and interests not only of the suspect, the accused, but also of other participants to the proceedings. At the same time, the crime under Art. 375 of Ukraine's CC, if committed within the framework of criminal proceedings, may encroach on the procedural rights and interests of the suspect, the accused, and given this, respective values should be recognized for this crime as an optional object of protection under criminal law. So, for scientific purposes of crime research in accordance with Art. 375 of Ukraine's CC, it is advisable not to exclude from the analysis the signs of other encroachments on the procedural rights and interests of the suspect, the accused.

KEYWORDS: criminal law; crimes against justice; general characteristics of a crime group; procedural rights; legitimate interests of the suspect and the accused.